

Käll- och litteraturförteckning

Följande skrifter, kartor och handlingar har nyttjats för att framställa de kulturhistoriska sammanhang, analyser och värderingar som presenteras i rapporten.

Otryckta källor

Förslag till föreskrifter enligt §12, kapitel 41 i Kyrkolagen (1992:300) rörande vård och användning av Leksands kyrkoherdeboställe (Prosten 1), Leksands kommun, Kopparbergs län och Västerås stift.

Leksands hembygdsgårdar, beskrivningar av Margareta Andersson

Storskifteskartan: Alla byar som ingår i kulturmiljöprogrammet

Arkiv och samlingar

Dalarnas museums samlingar

Dalamodernismen – inventeringsprojekt 2014–2019. Adam Moll, Kristoffer Ärnäck, Lars Jönnes, Lovisa Smedberg, Malena Andersson, Sofia Erlandsson.

Klipparkivet

Dalarnas museums bildarkiv

Stora Ensos bildarkiv. AB-flygtrafiks bildsamling.

Leksands lokalhistoriska arkiv

Bildarkivet

Gustaf Ankarcronas arkiv

Klipparkivet, tidningsklipp ur Dala-Demokraten, Falu-Kuriren och Mora Tidning m.fl, spridda år

Knis Karl Aronssons arkiv, Handlingar rörande timring och timringskurserna

Nils Larssons samling, uppteckningar om Noret

Norsbro sågverks arkiv

Leksands kommunarkiv

Leksands socken och kommun

Byggnadsnämndens i Leksands socken, handlingar och protokoll

Centrala byggnadskommittén

Fritidsnämndens handlingar, Protokoll 1957–1969, resp Handlingar 1967–70, F 1:1

Kommunalnämndens handlingar, Ämnesordnade handlingar, F 2:4 1965, Käringsbergs-området

Handlingar rörande Kommunhuset i Leksand

Handlingar rörande Leksands kommunalhuskommitté

Nedansiljans arkitektdistrikt, protokoll 1949-1973, A 1 med bilagor

Tidningsurklipp och fotografier, Lennart Möller och Leksands Yrkesskola 1950-1957

Ämnesordnade handlingar, F 2:4 1965-1968, handlingar Käringsbergsområdet

Leksands municipalsamhälle

Byggnadsnämndens handlingar och protokoll

Wählin, Erik, Kvarteret Prinsen, Leksand, opubl. skrift

Siljansnäs kommun

Siljansnäs byggnadsnämnd

Sockenstugan, diverse handlingar, ritningar, brev, protokoll 1942-1958, F 1a:13

Medborgargård, diverse handlingar, ritningar, brev m.m. 1952-1955, F 1a:17

Åhls kommun

Byggnadsnämndens handlingar

Insjöns byggnadsnämnd/Åls sockens byggnadsnämnd

Kommunalnämnden, Nya ålderdomshemmet Solhem 1966, F 3:4t

Periodica

Klipparkiv, Dalarnas museum

Klipparkivet, Leksands lokalhistoriska arkiv

Falu-Kuriren

Dala-Demokraten

Muntliga källor

Birgitta Berggren, 2020, om Plintsberg

Anneli Bröms, 2019, om Anders och Helge Bröms hästar och hästskjutsar

Gunvor Elofs, 1992-07-31, om Kullgrenska gården vid Norsbro

Ulf Eronn, 2020-02-06, om Källbergsgärdet, Grewesmühl, Hagagatan, Skolvägen och Benny Agnas ritkontor

Sven Flintull, 1992-07-13, 1992-09-03, om Norsbro sågverk

Åke Gudmundsson, 2005-01-28, om Stora Gudmundsson m.m.

Sals Martin Jacobsson, 1992-06-11, 1992-09-04, om Norsbro sågverk

Gunnar Jönnes, om kommunala verksamheten, flerbostadshuset, Leksandsbostäder, Källbergsgärdet m.m.

Gundborg Kullgren, 1992-07-21, 1992-08-09, om Kullgrenska gården vid Norsbro

Lind Anders och Brita Larsson, 1992-05-14, om Norsbro sågverk och Norsbro-området

Erik B. Liss, 1992-07-17, om Norsbro sågverk

Jan-Olof Liss och Lars Tolförs, 2020-11-26, om Norsbro sågverk

Karin Melander, 1992, om Solvi m.m.

Anna-Lisa Mörck, 1992-07-31, om Kullgrenska gården vid Norsbro

Anna Torrberg, 1992-09-23, om Torrbergs smedja

Tryckta källor och litteratur

Adelborg, Otilia, *Sagotid : bilder och berättelser*; Otilia Adelborgs liv av Anne Marie Rådström ; Otilia Adelborgs böcker av Mary Ørvig, Bonniers juniorförlag, Stockholm, 1986.

Alexander, Benedict, *Dalälvens vattenkraftsystem: Kulturhistorisk beskrivning av vattenkraftverk*, Länsstyrelsen Dalarnas län, Falun 2017

Andersson, Malena, Jönnes, Lars, Mol, Adam & Ärnäck, Kristoffer, *Dalamodernismen: Bebyggelse i Dalarna 1930-1980*, Dalarnas Fornminnes- och Hembygdsförbund, Falun, 2020

Andersson, Roland, *Bebyggelse i Leksands Noret 1826-1979: kulturhistorisk miljöanalys*, Dalarnas mus., Falun, 1979

Andersson, Roland, *Byar och fäbodan i Leksands kommun: kulturhistorisk miljöanalys*, Dalarnas mus., Falun, 1983

Andersson, Roland, *Husets själ: mångformig enhetlighet : öppen slutenhet*, »Vägsäl« produktion, Leksand, 2009

Andersson, Roland & Berggren, Margareta, 'Dalarnas hembygds gårdar', *Dalarnas hembygdsbok.*, 1978 (48), s. 55-203, 1978

Arosenius, Fredrik Reinhold, *Beskrifning öfver provinsen Dalarna*, Gidlund i samarbete med Dalarnas museum, Stockholm, 1978 [1862]

- Carlsson, Eva (red.), *Arkeologi i Dalarna*, Dalarnas fornminnes- och hembygdsförbund i samarbete med Dalarnas museum, Falun, 2016
- Bergfors, Erik Olof (red.), *Ortnamnen i Dalarnas län D. 7 Leksands kommun : bebyggelsenamn*, Språk- och folkminnesinstitutet, SOFI, Uppsala, 2001
- Bengtsson, Staffan, Juvander, Katarina & Willis, Göran, *Med K-märkt genom Sverige*, Byggförl., Stockholm, 1994
- Björk, Cecilia, Reppen, Laila & Nordling, Lars, *Så byggdes villan: svensk villaarkitektur från 1890 till 2010*, Formas, Stockholm, 2009
- Björklöf, Sune, *Leksands hemslöjd: 100 år av skaparglädje och gott hantverk*, Leksands hemslöjdsvänner, Leksand, 2004
- Björklöf, Sune, *Leksands kulturhus bibliotek museum*, utgiven av Leksands kommun, kulturnämnden, 1985
- Björklöf, Sune, *Skoglund's Bygg 1891-1991: ett stycke kulturhistoria*, Leksand, 1991, 1991
- Blom, Tarras, 'Gästis: om den anrika gästgivargården vid kyrkvallen', *Leksands sockenbeskrivning. D. 9., Turisternas Leksand : turismen i Leksand, Siljansnäs och Ål genom tiderna*, s. 94-128, 1987
- Blom, Tarras, 'Ryske hovgymnasten och hans sommarviste i Leksands Noret', *Dalarna.*, 2013(83), s. 88-99, 2013
- Blom, Tarras, *Övermo gård, Edshult, Korsnäsgården: om en särpräglad miljö i Leksandsbygden*, Leksands hembygdsförening, Leksand, 1974
- Brunnström, Lisa, *Det svenska folkhemsbygget: om Kooperativa förbundets arkitektkontor*, Arkitektur, Stockholm, 2004
- Dandanell, Birgitta (red.), *Tusen år på kyrkudden: Leksands kyrka, arkeologi och byggnadshistoria*, Dalarnas mus., Falun, 1982
- Engström Tirus, Karin (red.), *Kullsbjörken i Leksands socken*, Kullsbjörkens byalag, Kullsbjörken, 2013
- Ericson, Alf (red.), *Vår hembygd Siljansnäs, Djura, Åhl.* Norrköping, 1999
- Erixon, Sigurd & Romdahl, Axel L., *En bok om rödfärg*, Gen.-stab.lit.anst., Stockholm, 1932
- Forsslund, Karl-Erik, *Med Dalälven från källorna till havet Del 1 Öster-Dalälven, Bok 6 Siljan, Sollerön och Siljansnäs*, Åhlén & Åkerlund, Stockholm, 1921
- Forsslund, Karl-Erik, *Med Dalälven från källorna till havet Del 1 Öster-Dalälven, Bok 9 Leksand*, Åhlén & Åkerlund, Stockholm, 1922
- Forsslund, Karl-Erik, *Med Dalälven från källorna till havet Del 1 Öster-Dalälven, Bok 10 Bjursås och Ål*, Åhlén & Åkerlund, Stockholm, 1923

Forsslund, Karl-Erik, *Med Dalälven från källorna till havet Del 1 Öster-Dalälven, Bok 11 Ljura och Gagnef*, Åhlén & Åkerlund, Stockholm, 1923

Furberg, Kjell, *Svenska biografer*, Prisma, Stockholm, 2000

Génetay, Cissela & Lindberg, Ulf, *Plattform Kulturhistorisk värdering och urval : grundläggande förhållningssätt för arbete med att definiera, värdera, prioritera och utveckla kulturarvet*, Riksantikvarieämbetet, Stockholm, 2014

Gunnar Mattsson arkitekt, ArkDes, Stockholm, 2019

Granlund, John, *Leksands sockenbeskrivning. D. 3, Rote och tunnlag som folkliga lagbildningar*, Kommunen, Leksand, 1971

Hanson, Jack & Ludvigsson, Arne, *Jack Hanson: arkitekt*, Dalarnas museum, Falun, 2012

Hellström, Hans (red.), *Det företagsamma Insjön: industri och handel i Insjön under 1900-talet och till 2011*, Åhls hembygdsförening, Insjön, 2012

Hofberg, Herman, *Genom Sveriges bygder: skildringar af vårt land och folk : med 374 illustr.*, Ny uppl., Alb. Bonnier, Stockholm, 1882

Holmats, Doris, *Hjortnäs och Sunnanängs folk och gårdar*, Hjortnäs-Sunnanängs byalag för hembygdsvård, Leksand, 2011

Holmats, Doris, *Hjortnäs och Sunnanängs folk och gårdar*, Hjortnäs-Sunnanängs byalag för hembygdsvård, Leksand, 2011

Jernberg, Birgit (red.), *Plintsberg: en by med vy över Siljan : projektarbete*, Siljansutbildarna, Mora, 2002

Johannes, Per, *Leksands sparbank 100 år: historik utarb. på sparbanksstyrelsens uppdrag*, sparbanken, Leksand, 1970

Jönses, Lars, 'Sanden, åkern och folket: om kulturlandskapet kring Österdalälvens utlopp vid Leksand', Dalarna., 2009(79), s. 171-183, 2009

Knutsson, Johan, *I »hemtrefnadens« tid: allmoge, nationalromantik och konstnärligt nyskapande i arkitektur, möbler och inredningar 1890-1930 / Johan Knutsson; foto: Peter Segemark*, Nordiska museets förlag, Stockholm, 2010

Kjellin, Margareta (red.), *Den röda färgen: boken om Falu rödfärg, 2. uppl.*, Stora Kopparbergs bergslags AB, Falun, 2004

Kopparbergs Läns Kalender 1889, Falun 1889

Kulturhus i Leksand, programutredning, Leksands kommun, kulturnämnden, 1979, kopia

100 år. Leksands missionsförsamling 1865-1965. En bok om Leksands missionsförsamling vid 100-årsjubileet 1965, 1965

- Lange, Ulrich, 'Dammskog och Skallskog: bebyggelsehistoria i två av Dalarnas blandby-
ar', *Bebyggelsehistorisk tidskrift*, 1993 (Nr 25), s. 7-24, 1993
- Leksands Andelsmejeriförening. *En återblick på dess 40-åriga verksamhet 1913-1953*,
1957
- Leksands Handelsaktiebolag 1898-1948, 1948
- Levander, Lars, *Övre Dalarnes bondekultur under 1800-talets första hälft 3 Hem och
hemarbete*, Jonson & Winter i distribution, Stockholm, 1947
- Minnesskrift med anledning av Firma C. J. Grönlunds i Leksand 30-åriga verksamhet
1902-1932*, utan år
- Modig, Stig, Andersson, Olof, Lind, Sören, Carlsson, Karl-Erik, Birger Sterner,
Stocksund/Leksand, *minnesartikel*, Dalarnas tidningar 2017-06-28
- Moll, Adam, *Kulturhistorisk dokumentation Björkbergets utsiktstorn: Siljansnäs socken,
Leksands kommun*, Dalarnas museum, Falun, 2017
- Montelius, Sigvard (red.), *Leksands sockenbeskrivning D. 7 Leksands fäboddar*, Kommu-
nen, Leksand, 1975
- Nyblom, Gösta (red.), *Sveriges privata företagare. [2], Dalarna*, Sv. hembygd, Uppsala,
1939
- Ohlén, Carl-Eric, Sydow, Waldemar von & Björkman, Sten (red.), *Svenska gods och
gårdar D. 21 Norra Dalarna: Nås, Malungs, Leksands och Gagnefs, Rättviks, Orsa, Mora,
Ålvdals samt Särna och Idre tingslag*, Svenska gods och gårdar, Uddevalla, 1940
- Olsson, Erik, *40 år och litet till med Leksandbygdens köpmän. Minnesskrift*, 1951
- Persson, Mats, 'Axel Munthes Hildasholm: ett byggnadsminne i Leksand', Dalarna.,
1996 (66), s. 139-152, 1996
- Rosander, Göran (red.), *Leksands sockenbeskrivning D. 9 Turisternas Leksand : turismen
i Leksand, Siljansnäs och Ål genom tiderna*, Kommunen, Leksand, 1987
- Sporrong, Ulf & Wennersten, Elisabeth (red.), *Leksands sockenbeskrivning D. 10 Mar-
ken, gården, släkten och arvet : om jordägandet och dess konsekvenser för människor, land-
skap och bebyggelse i Tibble och Ullvi byar*, Leksands socken 1734-1820, Kommunen,
Leksand, 1995
- Svenska samhällen. Dalarna och Gästrikland*, red. Larsson, Nils, Förlaget Svensk hem-
bygd, Uppsala 1944
- Sveriges apotekare-historia ifrån konung Gustaf den I:s till närvarande tid*. Ny följd,
Bruzeliuss, A. J., (utg.), Stockholm, 1878
- Sveriges Handelskalender 1885-1886*, Bonnier, Stockholm 1886
- Tägt, Nils (red.), *En bok om Siljansnäs*, Leksands kommun, Leksand, 1981

Tällberg: från bondby till turistby : resultatet av bycirklarnas arbete, Tällbergs byalag för hembygdsvård, Tällberg, 1986

Udden, Herman, »*O Hjalmar L Claëson*«, Svenskt biografiskt lexikon, bd 08, 1929

Vårt land.: *En skildring i ord och bild...*, Stockholm, 1888

Wehlin, Joakim, *Arkeologisk förundersökning vid Orsandbaden: av den mesolitiska boplatzen RAÄ 2001 i Leksands socken och kommun*, Dalarna, Dalarnas museum, Falun, 2014

Wenner, Carl-Gösta (red.), *Leksands sockenbeskrivning. D. 6, Jord och vatten i Leksands socken*, Kommunen, Leksand, 1974

Wennerholm, John, *Käringberget-Hagbacken i Leksands-Noret: om hus och folk i begynnelsen*, J. Wennerholm, Tällnäs, 1997